

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1340/2546

นาย เสียง สร้อยศรีโจทก์ นาง สมถวิล ผลเจริญ กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ มาตรา 36 ทวิ, ป.พ.พ. มาตรา 1307, ป.วิ.พ. มาตรา 283, พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มาตรา 26, ป.ที่ดิน มาตรา 2, พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินฯ มาตรา 28

ย่อ / หลักกฎหมาย

พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ มาตรา 36 ทวิ บัญญัติว่าบรรดาที่ดินหรือ อสังหาริมทรัพย์ใด ๆ ที่ ส.ป.ก. ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้มาโดยประการอื่นที่มี วัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่ให้ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ และให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แสดงว่าที่ดินใดอยู่ในเขต ปฏิรูปที่ดินและผู้ครอบครองไม่สามารถแสดงสิทธิใด ๆ ตามกฎหมายที่ดินเหล่านั้นย่อมตกเป็น กรรมสิทธิ์ของ ส.ป.ก. ที่ดินที่โจทก์นำยึดอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่ดินแปลงดังกล่าวจึงถือว่าเป็นของ รัฐตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 2 ซึ่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ ให้อำนาจ ส.ป.ก. นำ ไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ตามมาตรา 8 กรรมสิทธิ์ในที่ดินจึงเป็นของ ส.ป.ก. หาใช่ของจำเลยที่ 1 ที่โจทก์จะมีสิทธิยึดไม่ ทั้งยังถือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ห้ามยึดตาม บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1307 อีกด้วย เมื่อที่ดินแปลงดังกล่าว ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการปฏิรูป แม้จำเลยที่ 1 จะเป็นผู้ถือครองแต่ก็หาใช่จำเลยที่ 1 จะได้ สิทธิในที่ดินไม่ เพราะเป็นเรื่องในอนาคต โจทก์จึงไม่มีสิทธิที่จะร้องขอให้ยึดทรัพย์สินที่ดินแปลง ดังกล่าวมาขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้โจทก์

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงินจำนวน 157,886 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระ เสร็จแก่โจทก์ แต่ดอกเบี้ยถึงวันฟ้องต้องไม่เกิน 5,591.83 บาทกับให้จำเลยทั้งสองใช้ ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 1,000 บาทจำเลยทั้งสองไม่ชำระ โจทก์จึง ขอให้บังคับคดีและนำยึดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินระวาง/กลุ่มที่ 1463 แปลงเลขที่ 1 บ้านช่องลม หมู่ที่ 7 ตำบลบางปิด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดยอ้างว่าเป็นของจำเลยที่ 1 เพื่อบังคับ ชำระหนี้ เจ้าพนักงานบังคับคดีมีความเห็นควรงดเว้นการยึดทรัพย์รายนี้ และร้องต่อศาลชั้นต้นให้ กำหนดการอย่างใด ๆ เพื่อมิให้ตนต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 283 วรรคสองศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า ที่ดินที่โจทก์ขออายัดไม่ได้อยู่ในเขตป่าสงวน สามารถเปลี่ยน การครอบครองและเข้าทำประโยชน์ได้ อนุญาตให้โจทก์ยึดที่ดินดังกล่าว และให้ปลดปล่อยความ รับผิดชอบของเจ้าพนักงานบังคับคดีจำเลยที่ 1 อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษายืนจำเลยที่ 1 ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "คดีมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยที่ 1 ว่า โจทก์มีสิทธิร้องขอให้ยึด ที่ดินที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้ถือครองเพื่อบังคับชำระหนี้โจทก์ ตามคำพิพากษาได้หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มาตรา 26 กำหนดให้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือที่ดินที่ได้สงวน

หรือหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทางราชการ เมื่อกระทรวงการคลังได้ให้ความยินยอมแล้ว หรือที่ดินในเขตป่าสงวนให้มีผลเป็นการถอนสภาพ ส่วนที่ดินที่มีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมา เป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดินก็ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ใน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบมาตรา 36 ทวิ ที่บัญญัติว่า บรรดาที่ดิน หรือสิ่งหาริมทรัพย์ใด ๆ ที่ ส.ป.ก. ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้มาโดยประการอื่นที่มี วัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่ให้ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุและให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แสดงว่าที่ดินโดยอยู่ในเขต ปฏิรูปที่ดินและผู้ครอบครอง ไม่สามารถแสดงสิทธิใด ๆ ตามกฎหมาย ที่ดินเหล่านั้นย่อมตกเป็น กรรมสิทธิ์ของ ส.ป.ก. ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ดังนี้เมื่อพิจารณาที่ดินที่โจทก์นำยึดอยู่ ในเขตปฏิรูปที่ดินและจากรายงานการยึดที่ดินตามเอกสารลำดับที่ 40 ประกอบคำแถลงของโจทก์ ลงวันที่ 4 กันยายน 2543 ที่โจทก์ขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดที่ดินของจำเลยที่ 1 โดยระบุ เพียงเนื้อที่และเขตติดต่อ แสดงว่าที่ดินแปลงนี้เป็นที่ดินที่ไม่มีเอกสารใด ๆ สำหรับที่ดิน นอกจากนี้ ตามเอกสารหมายเลข 1 ท้ายคำแถลงของโจทก์ที่ขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทำการยึดที่ดินแปลง ดังกล่าวยังได้ความว่า อยู่ระหว่างที่ ส.ป.ก. ทำการรังวัดปักหลักเขต ที่ดินแปลงดังกล่าวจึงถือว่าเป็น ของรัฐตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 2 ซึ่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ ให้อำนาจ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ตามมาตรา 8 กรรมสิทธิ์ในที่ดินจึงเป็นของ ส.ป.ก. หาใช่ของจำเลยที่ 1 ที่โจทก์จะมีสิทธินำยึดไม่ทั้งยังถือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ห้ามยึด ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1307 อีกด้วย ที่โจทก์อ้างในคำแก้ ฎีกาว่า โจทก์นำยึดที่ดินหลังพ้นระยะเวลา 3 ปี ตามที่พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ มาตรา 28 บัญญัติห้ามการจำหน่ายด้วยประการใด ๆ หรือก่อให้เกิดภาระติดพันซึ่งที่ดินในเขตปฏิรูปเพราะ กฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อมิให้กระทบสิทธิของผู้ครอบครองหรือเจ้าของสิทธิเดิมที่ต้องได้รับ ความเสียหายจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ แสดงว่าที่ดินแปลงที่โจทก์นำยึดไม่ตกอยู่ในบังคับห้าม จำหน่ายจ่ายโอนและการบังคับคดีแล้วนั้น เห็นว่า ความในมาตรา 28 วรรคหนึ่ง ดังกล่าวเป็นเพียง กำหนดเวลาเพื่อความสะดวกแก่ ส.ป.ก. ในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น หาใช่ว่าเมื่อพ้น ระยะเวลา 3 ปี แล้ว ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของ ส.ป.ก. จะกลับคืนไปสู่ผู้ถือครองเดิม ไม่ ส่วนที่ว่าที่ดินในเขตปฏิรูปมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชาชนครอบครอง จึงมิใช่ต้องห้ามจำหน่าย จ่ายโอนโดยเด็ดขาดแม้จะเป็นความจริง แต่เมื่อพิจารณาความในมาตรา 19(7) ประกอบระเบียบ คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือก เกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2525 กำหนดคุณสมบัติ เกษตรกรผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูป และกฎหมายในมาตราอื่น ๆ สรุปได้ว่าผู้ที่จะมีสิทธิได้ที่ดินในเขตปฏิรูปต้องเป็นเกษตรกรเท่านั้น ซึ่งหากยอมให้มีการยึดทรัพย์ ผู้ซื้อทรัพย์ได้อาจมิใช่เกษตรกรตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ เมื่อที่ดิน แปลงดังกล่าวอยู่ระหว่างการดำเนินการปฏิรูป แม้จำเลยที่ 1 จะเป็นผู้ถือครองแต่ก็หาใช่ว่า จำเลยที่ 1 จะได้สิทธิในที่ดินไม่เพราะเป็นเรื่องในอนาคต โจทก์จึงไม่มีสิทธิที่จะร้องขอให้ยึดที่ดิน แปลงดังกล่าวมาขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้โจทก์ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษามานั้น ศาลฎีกา ไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยที่ 1 ฟังขึ้น"พิพากษากลับ ให้เพิกถอนการยึดที่ดินตามรายการการ ยึดทรัพย์ของเจ้าพนักงานบังคับคดี

องค์คณะ

เกรียงชัย จิงจตุรพิธ · วิชัย วิวิตเสวี · สำนักรวจ อุดมทวี

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1340/2546>